

9. SINIF COĞRAFYA DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 3 · Kitapçık B · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. COĞ.9.1.1 · Coğrafya biliminin konusu ve bölümlerini çözümleyebilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Fiziki coğrafya: 1, 3, 5 olarak sınıflandırır.	3
a)	Beşerî ve ekonomik coğrafya: 2, 4, 6 olarak sınıflandırır.	2
b)	(3) için hidrografya, (5) için biyocoğrafya yazar (bitki coğrafyası da kabul edilir).	5

a) Örnek cevap: Fiziki coğrafya: 1, 3, 5. Beşerî ve ekonomik coğrafya: 2, 4, 6.

b) Örnek cevap: (3) hidrografya, (5) biyocoğrafya.

Sık hatalar: Sanayinin kuruluş yerini fiziki coğrafyaya koymak; Hidrografya ile klimatolojiyi karıştırmak

2. COĞ.9.1.1 · Coğrafya biliminin konusu ve bölümlerini çözümleyebilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Coğrafyanın insan ile doğal çevre arasındaki etkileşimi ve bu etkileşimin mekâna yansımalarını incelediğini belirtir.	6
a)	Yer adları ve haritaların yalnızca araç olduğunu, coğrafyanın "nerede, neden orada, nasıl etkiliyor" gibi sorularla açıklama yaptığını belirterek görüşü gerekçeli biçimde reddeder.	3
b)	Seçtiği olaya uygun, mekânsal bakış içeren iki soru yazar (nerede, neden orada, neyle ilişkili, nasıl değişiyor vb.).	6

a) Örnek cevap: Katılmıyorum. Coğrafya insan ile doğal çevrenin karşılıklı etkileşimini ve bunun yeryüzündeki dağılışıncı inceler. Haritalar ve yer adları bu incelemede kullanılan araçlardır; asıl amaç bir olayın neden orada olduğunu ve neleri etkilediğini açıklamaktır.

b) Örnek cevap: Olay: İlçemizde her ilkbaharda dere taşıyor. Sorular: Taşkın en çok hangi mahallelerde oluyor? Bu mahallelerin dere yatağına bu kadar yakın kurulmasının nedeni nedir?

Sık hatalar: Görüşü gerekçesiz reddetmek; Coğrafi olmayan (yalnız tarihî ya da kişisel) sorular yazmak

3. COĞ.9.1.2 · Örnek olay, olgu veya konu üzerinden mekânsal düşünme ile coğrafya öğrenmenin önemini çözümleyebilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Konumla ilgili birinci mekânsal soruyu yazar (ör. Bu dere daha önce taşıdı mı? Ev taşkın alanında mı?).	3
a)	İkinci mekânsal soruyu yazar (ör. Zemin sağlam mı? Ev neden çevresinden ucuz?).	2
b)	Coğrafya bilgisinin doğal risklere karşı daha bilinçli ve güvenli kararlar vermeyi sağladığını açıklar.	5

a) Örnek cevap: Bu dere son yıllarda hiç taşıdı mı? Evin bulunduğu yer taşkın alanının içinde mi?

b) Örnek cevap: Coğrafya, yaşadığımız yerin doğal özelliklerini ve risklerini anlamamızı sağlar. Böylece ev seçerken sel gibi tehlikelere karşı daha doğru kararlar veririz.

Sık hatalar: Konumla ilgisiz sorular sormak (ör. evin rengi); Önemini açıklarken örneğe bağlanmamak

4. COĞ.9.1.3 · Coğrafya biliminin gelişimi hakkında bilgi toplayabilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Kart 1'in daha güvenilir olduğunu, yazarı ve tarihi belli bir ansiklopediye dayandığı, Kart 2'nin ise kaynağının belirsiz olduğu gerekçesiyle yazar.	6
b)	Dünya'nın çevresini ilk hesaplayanın Humboldt değil Eratosthenes olduğunu belirtir (Humboldt'un modern coğrafyanın kurucularından olduğu da eklenebilir).	6
c)	Bir ilke yazar (kaynağı belli ve güvenilir olan bilgiyi kullanmak, birden fazla kaynağı karşılaştırmak, kaynağı belirtmek vb.).	3

a) Örnek cevap: Kart 1 daha güvenilirdir; çünkü yazarı ve basım yılı belli bir ansiklopediye dayanıyor. Kart 2'nin kaynağı belli değil, doğruluğu denetlenemez.

b) Örnek cevap: Dünya'nın çevresini ilk hesaplayan Humboldt değil, MÖ 3. yüzyılda yaşamış Eratosthenes'tir. Humboldt 19. yüzyılda modern coğrafyanın kurucularındandır.

c) Örnek cevap: Kaynağı belli olmayan bilgi, güvenilir başka bir kaynakla doğrulanmadan kullanılmamalıdır.

Sık hatalar: Güvenilirliği bilginin uzunluğuna göre değerlendirmek; Yanlış bulup doğrusunu yazmamak

5. COĞ.9.2.1 · Harita uygulamaları yapabilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	$6 \times 500\,000 = 3\,000\,000$ cm işlemini kurar.	3
a)	Sonucu 30 km bulur.	3
b)	3 cm bulur.	2
c)	1/500 000 ölçekli haritanın, paydası küçük (ölçeği büyük) olduğu için daha ayrıntılı olduğunu yazar.	2

a) Örnek cevap: $6 \times 500\,000 = 3\,000\,000$ cm = 30 km.

b) Örnek cevap: 30 km = 3 000 000 cm; $3\,000\,000 / 1\,000\,000 = 3$ cm.

c) Örnek cevap: 1/500 000 ölçekli harita; paydası daha küçük, yani ölçeği daha büyük olduğu için ayrıntı fazladır.

Sık hatalar: cm'yi km'ye çevirirken sıfır sayısını karıştırmak; Paydası büyük ölçeği büyük ölçek sanmak

6. COĞ.9.2.1 · Harita uygulamaları yapabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	A için 600–700 m arası yazar.	3
a)	B için 300–400 m arası, C için 100 m'den az (0–100 m) yazar.	3
b)	Doğu yamacının daha dik olduğunu yazar.	3
b)	Gerekçe olarak doğu yamacında eş yükselti eğrilerinin birbirine daha yakın (sık) olduğunu yazar.	3
c)	Uzaklığı yaklaşık 2 km bulur (2–2,5 km arası kabul edilir).	3

a) Örnek cevap: A: 600–700 m, B: 300–400 m, C: 0–100 m.

b) Örnek cevap: Doğu yamacı daha diktir; çünkü bu yamaçta eğriler birbirine daha yakındır.

c) Örnek cevap: Yaklaşık 2,2 km.

Sık hatalar: Eğrilerin sık olduğu yamacı yatık sanmak; Zirvenin yükseltisini son eğrinin değerine eşit yazmak

7. COĞ.9.2.2 · Türkiye'nin konum özelliklerini algılayabilme · orta

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Boylam farkını 16° bulur.	2
a)	$16 \times 4 = 64$ dakika bulur.	2
b)	II noktasını belirtir ve Dünya batıdan doğuya döndüğü için doğudaki yerlerde Güneş'in önce doğduğunu yazar.	3
c)	III noktasında gölgenin daha uzun olduğunu belirtir.	2
c)	Kuzeye gidildikçe Güneş ışınlarının geliş açısının küçüldüğünü (ekvatoradan uzaklaştığını) açıklar.	1

a) Örnek cevap: $43 - 27 = 16^\circ$; $16 \times 4 = 64$ dakika.

b) Örnek cevap: II noktasında; Dünya batıdan doğuya döndüğü için Güneş doğudaki yerlerde daha önce doğar.

c) Örnek cevap: III noktasında gölge daha uzundur. III daha kuzeyde olduğundan Güneş ışınları buraya daha küçük açıyla gelir.

Sık hatalar: Her boylam için 4 yerine 1 dakika almak; Enlem farkını saat farkı hesabında kullanmak

8. COĞ.9.2.3 · Mekânsal bilgi teknolojilerini oluşturan bileşenleri çözümleyebilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Sorunun veri bileşeninden (verilerin güncel olmamasından) kaynaklandığını, donanım ve yazılımın yeni olduğunu belirterek yazar.	5
b)	Bir bileşendeki eksikliğin, öteki bileşenler kusursuz olsa bile sistemin bütününe yanlış sonuca götürdüğünü açıklar.	5
b)	Bileşenlerin bir bütün olarak çalıştığını, sonucun en zayıf bileşene bağlı olduğunu belirtir.	3
c)	Uygun bir öneri yazar (verilerin düzenli güncellenmesi, yeni yolların sisteme hemen işlenmesi, uydu görüntüleriyle denetim vb.).	2

a) Örnek cevap: Veri bileşeninden. Bilgisayarlar ve yazılım yeni olduğu hâlde yol verileri eski olduğu için köprü sistemde yoktu.

b) Örnek cevap: CBS'nin bileşenleri birlikte çalışır. Donanım ve yazılım ne kadar iyi olursa olsun, veri hatalıysa sonuç da hatalı olur. Sistemin başarısı her bileşenin sağlıklı olmasına bağlıdır.

c) Örnek cevap: Yol verileri her yıl güncellenmeli; yeni açılan yollar hemen sisteme işlenmeli.

Sık hatalar: Sorunu yazılıma bağlamak; Bileşenleri birbirinden bağımsız düşünmek